

Ursula von der Leyen
Voorzitter van de Europese Commissie

Open brief aan de voorzitter van de Europese Commissie Ursula von der Leyen voor een ambitieus Europees wetgevingsinitiatief ter verbetering van de arbeidsomstandigheden bij platformwerk

Op 8 december stelt de Europese Commissie haar langverwachte richtlijn voor om de arbeidsomstandigheden van werkers in platformbedrijven te verbeteren.

Werkers van digitale platformen verdienen vaak niet eens het minimumloon, vallen niet onder collectieve overeenkomsten, hebben geen betaalde vakantiedagen, zijn blootgesteld aan gezondheids- en veiligheidsrisico's, hebben geen recht op betaald ziekteverlof of enige bescherming van de sociale zekerheid. Werktijden zijn vaak lang en op sommige platforms worden een aanzienlijke loonkloof tussen mannen en vrouwen en andere vormen van discriminatie getolereerd of versterkt door algoritmische vertekening. Deze bedrijven trekken kwetsbare groepen aan die zich genoodzaakt zien om een laag loon te aanvaarden, want anders neemt iemand anders hun job over.

Digitale arbeidsplatforms zijn alleen duurzaam als ze kwalitatief goede banen bieden en de arbeidsrechten naleven. Maar weinig platforms werken uitsluitend met echte zelfstandigen. Daarom hebben we regels nodig die digitale arbeidsplatforms verhinderen om via mazen in de wet grote winsten te maken door met schijnzelfstandigen te werken en sectorale verplichtingen te omzeilen die een correct loon, goede arbeidsomstandigheden en sociale zekerheid opleggen. Deze praktijk is niet alleen oneerlijk tegenover werkers, maar ook tegenover de overgrote meerderheid van bedrijven die de regels wel volgen en tegenover de hele samenleving.

Voedsellevering, taxidiensten en huishoudelijk werk vormen maar het topje van de ijsberg: digitale arbeidsplatforms breiden uit naar de commerciële, technische, zorg- en verplegingssector, de bouw en de dienstensector. We zien de zogenaamde platformisering ook in andere sectoren waar praktijken zoals de opsplitsing van jobs in taken en extreme flexibilisering terrein winnen. Dit is alweer een reden waarom Europese wetgeving nodig is. Het Europees Parlement, de lidstaten, vakbonden en organisaties in heel Europa stellen duidelijk dat er geen ruimte en geen behoefte is om een derde statuut tussen werknemer en zelfstandige te creëren, omdat het werkers dan zou ontbreken aan goede bescherming en autonomie.

De overgrote meerderheid van de gerechtelijke uitspraken in Europa toonde duidelijk aan dat platformbedrijven werkgevers zijn en dat hun werkers de rechten van werknemers moeten genieten. De toekomstige richtlijn moet bij deze zienswijze aansluiten. Juridische en beleidsmaatregelen moeten ervan uitgaan dat elk digitaal arbeidsplatform een werkgever is of kan worden.

De Europese Commissie dient een vermoeden van een arbeidsverhouding te definiëren, waarbij wordt uitgegaan van het werknemersstatuut. De bewijslast moet worden verplaatst van de werker naar het platformbedrijf. Het is vermeldenswaardig te wijzen op eerdere ervaringen in Europese landen waar stappen in deze richting zijn gezet. Dit betekent dat werkers van

platformbedrijven in principe werknemers zijn, tenzij platformbedrijven hun zelfstandige statuut kunnen aantonen. Hierdoor zou er verandering komen in de huidige situatie waar men van vermoedelijke zelfstandigheid uitgaat en platformwerkers opzettelijk verkeerd ingedeeld zijn als zelfstandigen en moeten aantonen dat er sprake is van een arbeidsverhouding.

Een waarschuwing om mogelijke misverstanden te voorkomen: Een weerlegbaar vermoeden van arbeidsverhouding impliceert niet dat alle werkers als werknemers zullen worden beschouwd. Het bedrijfsmodel van platformbedrijven die met echte zelfstandigen werken, wordt niet beïnvloed, zolang ze kunnen bewijzen dat er geen afhankelijkheidsrelatie bestaat.

Halfslachtige oplossingen zouden weinig tot geen verandering brengen, aangezien de kwetsbaarste partij in de werkrelatie de procedure zou moeten opstarten.

Digitale arbeidsplatforms maken voor hun beheer gebruik van algoritmen die een aanzienlijke impact op rechten en arbeidsomstandigheden hebben. Algoritmen die de prijs van diensten bepalen en taken toewijzen aan werkers, functioneren als zwarte dozen. De constante controle en het belang van beoordelingen leiden tot extreme druk en stress.

De centrale rol van het algoritme is wat platformwerk onderscheidt van andere soorten werk. Als het de Europese Commissie ernst is om de situatie van platformwerkers te verbeteren, moet ze in haar voorstel de regulering van algoritmisch beheer opnemen. Platformbedrijven moeten transparant zijn over de manier waarop hun algoritme prijzen bepaalt en werk toekent, en ook over de factoren die daarbij een rol spelen. Aangezien het algoritme arbeidsvoorwaarden bepaalt, moeten werkers en hun vakbonden inspraak hebben in de werking ervan. En een algoritme mag werkers nooit ontslaan. Bovendien moeten platformwerkers de controle hebben over hun eigen persoonsgegevens en de gegevens die ze genereren op het platform.

Om de onduidelijke werking van digitale arbeidsplatforms in de EU aan te pakken, moet men hen verplichten zich bij een overheidsinstantie te registreren en kerngegevens over hun activiteiten transparant te maken.

Digitale arbeidsplatforms werken transnationaal en daarom is een oplossing op Europees niveau nodig. Zo kan men vermijden dat de wetgeving in Europa versnipperd raakt, waardoor rechten al snel een dieptepunt zouden bereiken. De ondertekenaars van deze brief roepen de Europese Commissie op om dezelfde regels te hanteren voor platformbedrijven als voor alle andere offline bedrijven in grensoverschrijdende situaties, of het nu gaat om sociale, fiscale of arbeidswetgeving.

Om werkers hun eerlijke aandeel te geven en om in heel Europa een duurzaam bedrijfsmodel te ontwikkelen, met of zonder app, moeten we hoge normen opleggen aan platformbedrijven.

Ondertekenaars:

Pierre-Yves Dermagne (Deputy Prime Minister for the Economy and Labour, Belgium)

Yolanda Díaz (Minister of Labour and Social Economy, Spain)

Ana Mendes Godinho (Minister of Labour, Solidarity and Social Security, Portugal)

Hubertus Heil (Federal Minister of Labour and Social Affairs, Germany)

Andrea Orlando (Minister of Labour and Social Policies, Italy)

Luca Visentini (General Secretary of the European Trade Union Confederation, Italy)

Ludovic Voet (Confederal Secretary of the European Trade Union Confederation, Belgium)

MEP Iratxe García Pérez (President of the Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats, Partido Socialista Obrero Español, Spain)

MEP Sergei Stanishev (President of the Party of European Socialists, Socialist Party, Bulgaria)
MEP Ska Keller (co-President of the Group of the Greens/European Free Alliance, Die Grünen, Germany)
MEP Philippe Lamberts (co-President of the Group of the Greens/European Free Alliance, Ecolo, Belgium)
MEP Manon Aubry (co-President of The Left, La France Insoumise, France)
MEP Martin Schirdewan (co-President of The Left, Die Linke, Germany)
MEP Agnes Jongerius (S&D, Partij van de Arbeid, Netherlands)
MEP Dennis Radtke (EPP, Christlich-Demokratische Union - CDU, Germany)
MEP Kira Marie Peter-Hansen (Greens/European Free Alliance, Socialistisk Folkeparti, Denmark)
MEP Nikolaj Villumsen (The Left, Enhedslisten, Denmark)
MEP Elisabetta Gualmini (S&D, Partito Democratico, Italy)
MEP Kim Van Sparrentak (Greens/European Free Alliance, GroenLinks, Netherlands)
MEP Leila Chaibi (The Left, La France Insoumise, France)